

ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี
EDUCATIONAL MANAGEMENT SYSTEM IN ACCORDANCE WITH
THE GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF THE SECONDARY
SCHOOL ADMINISTRATORS IN CHONBURI PROVINCE

พระมหาวีระ ธรรมเตโช (ภัทรกรินทร์)*
รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปุ**
รศ.ดร.สิน งามประโคน***

วันรับ 18 / มิถุนายน / 2564
ตรวจสอบ 20-25 / มิถุนายน / 2564
ตอบรับ 28 มิถุนายน / 2564

บทคัดย่อ

ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การบริหาร 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ 2) กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้านและการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน 3) ผลลัพธ์หรือ

ผลผลิต ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีเป้าหมาย ปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ และหลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง

*นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. อีเมล surachaihongtrakool@gmail.com

**อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

***อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปรับปรุง หรือปฏิรูปลักษณะแวดล้อม หลักการบริหาร เพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะ หรือ ความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ 4) ผลกระทบ ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ลักษณะของ นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของ สภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร และลักษณะ ขององค์กร และ 5) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน องค์กร

คำสำคัญ : ระบบ,การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

Propose the school administration system according to the good governance principles of the secondary school administrators in Chonburi Province, consisting of 5 parts, namely 1) input factors, namely, administration, 4 aspects and good governance principles, 6 factors, 2) processes, namely administrative processes Study 11 aspects and administration of educational institutions according to good governance principles 4 aspects 3) Results or products are the exact objectives Administrative resources There is coordination between each other. For efficiency and effectiveness, there are goals, management factors And the nature of administration, division of work, supervising, supervising by line of work Paying incentives for incentives And principles of development, management, preparation, change, improvement or reform of the environment Principles of management

for development by implementing the competencies or capabilities existing in the management system to implement. 4) Impact of feedback is the nature of management policies and practices. Nature of the environment Personnel characteristics And characteristics of the organization and 5) the environment, namely the external environment And the internal environment of the organization.

Keywords : System, Educational Management, Good Governance

บทนำ

ผู้บริหารการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนมีองค์ความรู้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาด้วยผู้บริหารในปัจจุบันจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะ เชิงมนทัศน์ (conceptual skills) เพื่อให้สามารถมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาหน่วยงานหรือสถานศึกษาของตนเองได้อย่างถูกต้องและถูกทิศทาง (do the right things) มากขึ้น ทั้งนี้ันเป็นผลมาจากผู้บริหารเหล่านั้นจะได้รับการกระจายอำนาจตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ มากขึ้น จะต้องมึบทบาทเป็นผู้พัฒนานโยบายมากกว่าเป็นผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติมากขึ้น และแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วจาเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีทักษะในลักษณะดังกล่าวสูงกว่าที่เคยเป็นมานอกจากการพัฒนาทักษะเชิงมนทัศน์แล้ว ทักษะเชิงมนุษย์ (human skills) ก็มีความสำคัญและจาเป็นด้วยเช่นกันเพราะการบริหารยุคที่จะมีการกระจายอำนาจบุคลากรในองค์กรจะเป็นผู้มีคุณภาพและมาตรฐาน

สูงขึ้น จะทำให้ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการศึกษา (interest groups) ต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียน ในสังคมชุมชนมากขึ้นจึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำ (leadership) สูงขึ้นมากกว่าที่อาศัยการสั่งการหรือใช้อำนาจบังคับดังที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์ทางการบริหาร เกี่ยวกับหลักการแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ตามทัศนะเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific approach) เพื่อให้เกิดทักษะเชิงเทคนิค (technical skills) ก็ยังคงจำเป็นอยู่ด้วยเช่นกัน เพราะสิ่งเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นวิชาชีพทางการบริหารได้ในระดับหนึ่ง และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสภาพความเป็นจริงของหน่วยงานหรือท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 30, 2561, จาก <http://www.thePartnershipfor21stcenturyskills-youtube>. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน แม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวระดับชาติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 บทความข้อเขียนเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานทักษะขั้นสูงซึ่งกำลังกลายเป็นแนวโน้มสำคัญของโลก แต่การเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวขาดความต่อเนื่องจริงจังของทุกฝ่าย การไม่มีเจ้าภาพองค์กรที่เป็นหลักในการประสานงานและดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจังถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน การอยู่นิ่งเฉย การทำแบบเดิม ๆ ตามที่เคยชิน การรอรับนโยบายจากเบื้องบนแต่ฝ่ายเดียว ขณะที่การเมืองการปกครองไม่มีเสถียรภาพ ล้วนสร้างความเสียหายต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติขาดศักยภาพในการแข่งขันและเสียผลประโยชน์ การ

เริ่มต้นในวันนี้อาจเข้าไปนิด แต่ยังไม่สายเกินไปที่จะลงมือทำ โดยผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในฐานะผู้มีอำนาจขององค์กร จะต้องตัดสินใจดำเนินการให้แผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ มีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และติดตามกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง (รสสุคนธ์ มกรมณี. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. วารสารการศึกษาไทย, 3(1), 30. 2555, หน้า 38-40.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ให้โรงเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ข้อมูลสารสนเทศขั้นพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2552, (ตราด : สำนักงานฯ, 2551), หน้า 157.) ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษา มุ่งให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับ มีการบริหารราชการและบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า เยาวชนและประชาชนได้รับความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน ในปีงบประมาณ 2561 ได้กำหนด กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบริหาร และจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลัก

ธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี

2) เพื่อพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี

3) เพื่อเสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research Design) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และการบริหารสถานศึกษา แหล่งข้อมูล : หนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย website เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ : การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis และผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพปัจจุบัน ปัญหา และการบริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และการบริหารสถานศึกษา โดยแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ผู้บริหาร

และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ได้มาจากระยะการทั้งหมดโดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยได้กลุ่มตัวอย่าง 341 คน และ 3) สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา จุดอ่อน,จุดแข็ง,โอกาส ผู้บริหาร จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจงซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์ในการคัดเลือก

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ยกร่างระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี จาก วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 2) พัฒนาโดยสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ / นักวิชาการ / ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก จำนวน 10 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี มี 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีเครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา ผลลัพธ์ที่ได้ : ได้ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี การวิเคราะห์ฉบับสมบูรณ์

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่ม

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู

โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี จำนวน 31 แห่ง จำนวน 3,006 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการเปิดตารางของเครจจ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง. <http://pioneer.netser.chula.ac.th>. ออนไลน์วันที่ 23 มิถุนายน 2561. มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยได้กลุ่มตัวอย่าง 341 คน

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการเจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้บริหารโรงเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี / มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษาและพระพุทธศาสนา

4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนาพูดคุยกันประมาณ 10 รูป/คน ของกลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา/กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเสนอระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การบริหาร 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ

2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้านและการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน

3) ผลลัพธ์หรือผลผลิต (Product or Output) ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) มีเป้าหมายปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร 3) การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ 4) หลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือปฏิรูปลิ่งแวดล้อม และหลักการบริหารเพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะหรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ

4) ผลกระทบ (Outcome or Impact) / ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร และลักษณะขององค์การ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์การ

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ดังต่อไปนี้

ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การบริหาร 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ

2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้านและการ

บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน

3) ผลลัพธ์หรือผลผลิต (Product or Output) ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) มีเป้าหมาย ปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร 3) การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ 4) หลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูประบบสิ่งแวดล้อม และหลักการบริหารเพื่อการพัฒนาโดยการนำเอาสมรรถนะ หรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ

4) ผลกระทบ (Outcome or Impact) / ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร และลักษณะขององค์การ

5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์การ โดยผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา วิเศษรินทองได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ผลการวิจัยสรุปว่า การบริหารจัดการชั้นเรียน และการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ที่จะต้องดำเนินการเป็นกระบวนการและต่อเนื่อง ซึ่งถ้าในห้องเรียนมีบรรยากาศที่อบอุ่น และมีการจัดการกับพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ก็จะทำให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่น กาญจนา วิเศษรินทอง, “การพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา”, วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555), บทคัดย่อ.

รัตนา ยอดอานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การ

พัฒนาระบบการจัดสุขศึกษาตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาสำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล” ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาสภาพของระบบการจัดสุขศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษา สำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พบว่าสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการจัดสุขศึกษา มีดังนี้ การบริหารระบบ ด้านการพัฒนาองค์ความรู้สุขศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และด้านการพัฒนาองค์กร มีสภาพและแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ขยายภาคีเครือข่ายสุขภาพในชุมชน เช่น วัด สถานศึกษา 2) ส่งเสริมบทบาทของภาคีเครือข่ายด้วยการสร้างเสริมพลัง และเรียนรู้ร่วมกัน และ 3) พัฒนาการวางแผนจัดระบบวิธีการดำเนินงานสุขศึกษาเชิงรุก การบริหารคน ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงานสุขศึกษา ด้านการปลูกฝังพฤติกรรม ด้านการระดมทรัพยากร และด้านการประสานงาน มีสภาพและแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) พัฒนาองค์ความรู้สุขศึกษาแก่บุคลากรอย่างทั่วถึง 2) พัฒนาทักษะการให้ความรู้สุขศึกษาและการสื่อสารของบุคลากร 3) พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร และ 4) พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพต้นแบบของบุคลากร รัตนา ยอดอานนท์, “การพัฒนาระบบการจัดสุขศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษา สำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล”, ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559), บทคัดย่อ. โดยการบริหารทั้ง 4 ด้านจะต้องได้รับการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วัด บ้าน และหน่วยงานราชการเพื่อให้การบริหารขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพระสุรชัย สุรชโย (หงษ์ตระกูล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิเคราะห์ระบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม 5) ด้านการบริหารจัดการ ออกแบบระบบประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการพัฒนาระบบ 2) กระบวนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3) โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การนำระบบไปใช้ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการดำเนินงาน 2) การดำเนินงาน 3) การประเมินผลการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปรับเปลี่ยนตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถาบันของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และปรับเปลี่ยนตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษากายนอกระดับสถาบันของสำนักงาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) พระสุรชัย สุรชโย (หงษ์ตระกูล), “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560), บทคัดย่อ. ซึ่งระบบการบริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยการบริหารตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

สรุป

ระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปร่วมกับหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ 2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้านและการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน 3) ผลลัพธ์หรือผลผลิต (Product or Output) ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีเป้าหมาย ปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ หลักการพัฒนาการบริหาร การจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูปลักษณะแวดล้อม และหลักการบริหารเพื่อการพัฒนา โดยการนำเอาสมรรถนะ หรือ ความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ 4) ผลกระทบ (Outcome or Impact) / ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร และลักษณะขององค์การ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรในการสนับสนุนการนำระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้บริหารในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปร่วมกับหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ 2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ กระบวนการบริหารสถานศึกษา 11 ด้านและการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน 3) ผลลัพธ์หรือผลผลิต (Product or Output) ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีการประสานงานระหว่างกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีเป้าหมาย ปัจจัยในการบริหาร และลักษณะของการบริหาร การแบ่งงาน การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ หลักการพัฒนาการบริหาร การจัดเตรียม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูปลักษณะแวดล้อม และหลักการบริหารเพื่อการพัฒนา โดยการนำเอาสมรรถนะ หรือ ความสามารถที่มีอยู่ในระบบบริหารมาลงมือปฏิบัติ 4) ผลกระทบ (Outcome or Impact) / ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร และลักษณะขององค์การ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรในการสนับสนุนการนำระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้บริหารในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร

ส่งเสริมด้านการบริหารงานวิชาการโดยกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการไว้อย่างชัดเจน ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนการสอนวางแผนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

1.2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมด้านการบริหารงานบุคคลโดยมีการวัดผลประเมินผลและติดตามผล การปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้เข้ารับการอบรมพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอประเมินบุคลากรด้วยผลงานทางวิชาการและผลการปฏิบัติงาน

1.3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดระบบโครงสร้างในการดำเนินงานบริหารงบประมาณสถานศึกษาที่ชัดเจน กำหนดบุคลากรที่เหมาะสมกับการบริหารงบประมาณ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุงข้อ

บกพร่องที่เกิดจากการบริหารงานงบประมาณอย่างจริงจัง

1.4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารงานทั่วไป วางแผนและบริหารงบประมาณดำเนินการซื้อ – จ้าง ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน จัดการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียนให้โปร่งใส คุ่มค่าและถูกต้องตามระเบียบราชการ

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรทำการศึกษาทฤษฎีของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3. ควรศึกษาระบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

- กาญจนา วิเศษรินทอง. “การพัฒนาระบบการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา”. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง. <http://pioneer.netserv.chula.ac.th>. ออนไลน์วันที่ 23 มิถุนายน 2561.
- พระสุรชัย สุรชโย (หงส์ตระกูล). “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. รสสุคนธ์ มกรมณี. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. วารสารการศึกษาไทย. 30, 2555.
- รัตนา ยอดอานนท์. “การพัฒนาระบบการจัดสุขศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษา สำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล”. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559.
- วิโรจน์ สารรัตน์. 2545. กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 30. 2561. จาก <http://www.thePartnershipfor21stcenturyskills-youtube>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ข้อมูลสารสนเทศขั้นพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2552. ตราด : สำนักงานฯ, 2551.